

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן
מליובאוויטש

תרומה

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מה"מ

תרומה

ב. אין דעם וואָס רש"י איז מפרש
„לי — לשמי" דאָרף מען פאַרשטיין:

די גמרא' זאָגט אַז, ועשו לי מקדש'
מיינט — „משלי", אַז, נותנין מהן
לאומנין בשכרן' — מען באַצאלט די
„אומנין" פאַר זייער אַרבעט בבדק הבית
„משלי" — מיט ממון הקדש (הקדש
דבדק הבית).⁶

און אַט דעם פירוש אין „לי"
(— משלי) געפינט מען אויך אין לימוד
ע"ד הפשט, ווי רש"י איז מפרש דעם
פסוק (אין פ' תולדות'), וקח לי משם
שני גדיי עזים גר" — וקח לי, משלי הם
כו' שכך כתב כו".

לפ"ז דאָרף מען האָבן אַ ביאור: וואָס
איז דער הכרח אין פשוטו של מקרא צו
משנה זיין און מפרש זיין דאָ „לי —
לשמי"?

הבית (קודם השראת הקדושה) אין שייך לכאור
„שיהי' לשמי", וע"ז מחדש רש"י, כי בשעת העשי'
מחשבתו יהי' לשמי" (ועפ"ז מתורצת ג"כ שאלה
הא' שבפנים) —

אבל צ"ע אם נפק"מ זו (בין הכוונה, שאח"כ תהי'
קדושה שם' או, בשעת העשי' מחשבתו יהי' לשמי')
אפ"ל גם ע"ד הפשט, שהרי גם אם חושב, שאח"כ
תהי' קדושה שם' הרי עושהו לשם ה'.

(5) תמורה לא, ב.

(6) ראה שם תודיה הא קדשי.

(7) כז, ט.

(8) כן הקשה בתורת סאן. — ותירוצו עפ"מש"ז
(ש"כ ז, ה. שם, יביג). תבנה לי בית. . . בית לשמי'
(והוא תי' הדברי דוד ריש פרשתנו) אינו בפרש"י,
ואפילו לא ברמו.

(*) ראה גם אוה"ח כאן (עוד ירצה כו"ג). ולהעיד
מכתר שם טוב (מב, טע"ב ואילך).

א. פון פסוק בתחילת פרשתנו
„ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", איז
רש"י מעתיק די ווערטער „ועשו לי
מקדש" און איז מפרש: ועשו לשמי בית
קדושה.

לערנען מפרשים,¹ אַז רש"י איז מפרש
דאָ צוויי באַזונדערע ווערטער, ובמילא
זאָגט ער דאָ צוויי באַזונדערע ענינים —
(א) אַז דער טייטש פון „לי" איז „לשמי",
און (ב) אַז „מקדש" מיינט — „בית
קדושה" (וכדלקמן סעיף ג).

דאָרף מען פאַרשטיין: וויבאלד אַז
דאָס זיינען צוויי באַזונדערע ענינים,
פאַרוואָס איז ער זיי ביידע כולל אין איין
דיבור? כדרכו ברוב הכי גדול בפירושו
על התורה האָט ער געדאַרפט זאָגן צוויי
דיבורים: „לי — לשמי: מקדש — בית
קדושה"?

אויך איז ניט מובן: פאַרוואָס איז רש"י
מעתיק אין דעם דיבור-המתחיל אויך
דעם וואָרט „ועשו"? און נאָכמער — ער
חזר'ט דאָס איבער אויך בגוף פירושו:
ועשו לשמי כו'! — אין דעם וואָרט
„ועשו" איז דאָך רש"י גאַרניט מחדש'?

(1) כה, ת.

(2) ראה רא"ם ועוד.

(3) ראה פרש"י בפרשתנו לפני זה (כה, ב)
ובלקו"ש חט"ז (ע' 286) וכן לקמן בפנים.

(4) בדברי דוד (להט"ז), דקדק רש"י בלשונו מלת
ועשו, כי בשעת העשי' מחשבתו יהי' לשמי ולא
שיחשבו שאח"כ תהי' קדושה שם'

[ובא בהמשך למ"ש לפניו בפי' דברי רש"י, בית
קדושה, דבני' עושים רק הבית ולא הקדושה (ע"ש
ולקמן סעיף ג), ומכיון שכו', סד"א שמספיק
שיחשבו שאח"כ תהי' קדושה שם' (כי בשעת עשיית

רשות, די זאך גייט אריבער פון רשות הדיוט ממונס לרשות הקדש ליי"י — ס'איז ניט מספיק וואס מען גיט עס (בפועל) צו הקדש, נאר מען דארף עס מייחד זיין פארן אויבערשטן במחשבתו וכיו"ב.¹

איז אין פסוק, ויקחו לי תרומה, וואו עס רעדט זיך וועגן, יפרישו לי מממונכם — מקדיש זיין ממון חולין — איז פארשטאנדיק פארוואס דאס דארף זיין מיט א כוונה, לשמיי'.

משא"כ אין פסוק, ועשו לי מקדש¹¹, וואס רעדט זיך וועגן דער תרומה וועל-כע איז שוין געווארן ממון הקדש און געפינט זיך ברשות הקדש¹² — וואס פעלט דא אין דער שייכות צום אוי-בערשטן¹³ אז מען זאל נאכאמאל דארפן זאגן, לשמיי'?

¹³ ראה פרש"י תצוה כח, ד (ד"ה בגדי קדש): מתרומה המקודשת לשמיי.

¹⁴ ראה לקו"ש חט"ז (ע' 287) שזהו הגדר ד.לי — לשמיי.

¹⁵ ולהעיר מפרש"י לעיל (יתרו כ, כא) גבי מזבח אדמה — שתהא תחילת עשייתו לשמיי. אבל שם מדייק רש"י, תחילת עשייתו, וראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 255 הערה 38. ואכ"מ.

¹⁶ ראה לקו"ש חט"ז ע' 286-7 ובהערות שם.

¹⁷ להעיר מהשק"ט ע"ד ההלכה דבנין בחול ואח"כ מקדישין (מעילה יד, א. ושי"ג. וראה אנציקלופד"י תלמודית ערך בית המקדש ע' רכז. ושי"ג). אבל ע"ד הפשט בנוגע למשכן, הרי מכיון שהמשכן נבנה מהדברים (זהב וכסף כו) עצמם שנדבו בני לתרומת המשכן, והקדישו אותם ונעשה ממון הקדש (כנ"ל בפנים), נמצא ש(עכ"פ במשכן) לא ה"י הבנין בחולי (אף שאח"כ ה"י, ומשחת . . . וקדשת' — ראה לקמן הערה 39). ואכ"מ.

¹⁸ אף שמוכן שאפשר לפרש כן (גם ע"ד

¹⁹ ועד"ז השקו"ט מצד זה דאומן קונה בשבח כלי (ראה צפני"ג ויקהל לו, א. שם, ו). ובארוכה לקמן ע' 282 ואילך ובהערות) — אינו שייך ללימוד ע"ד הפשט.

[עס איז דא אן אריכות אין מפרשים וואס זיינען מסביר פארוואס רש"י קען ניט טייטשן, ועשו לי מקדש ווי דער פירוש הרגיל בכ"מ אין, לי' — בשב"י לי, לצרכי וכיו"ב; אבער אויך לפירו-שם"י בלייבט ניט מובן פארוואס רש"י (זאגט, לי' — לשמיי' און) נעמט ניט אן פירושו שבפ' תולדות (פי' הגמרא), לי' משלי'].

לכאורה וואלט מען דאס געקענט מסביר זיין: אויף די ווערטער (אין אנהויב סדרה¹¹), ויקחו לי תרומה איז רש"י מפרש, ויקחו לי תרומה — לי לשמיי' — וואס דארטן, וואו עס רעדט זיך וועגן דער, הפרשה (וואס) יפרישו לי מממונס נדבה¹², האט דאך קיין ארט ניט (ע"ד הפשט¹³) צו טייטשן, לי' — משלי'.

און וויבאלד אז דער, לי' שבתחילת הסדרה מיינט, לשמיי', איז מסתבר לומר, אז אויך דער, לי' וואס שטייט באותו ההמשך (נאר מיט עטלעכע פסוקים ווייטער), האט דעם זעלבן פירוש — לשמיי'.

אבער כד דייקת, איז אדרבה, הפי' דארף זיין אנדערש: די כוונה, לשמיי' (לשם ה') איז פארבונדן מיט שינוי

⁹ ראה מפרשי רש"י ריש פרשתנו וכאן על אתר. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 284 ואילך. ושי"ג.

¹⁰ הן לפי המפרשים דהכרחו של רש"י הוא מפני שכלפי מעלה לא שייך לומר, לי' לצרכי: והן לפי המפרשים דקושיית רש"י היא דתיבת, לי' מיתרת (ראה הנסמן בלקו"ש שם).

¹¹ כה, ב.

¹² לי' רש"י שם ד"ה תרומה.

¹³ ע"ד הדרש, מכיון דלה הארץ ומלואה (תהלים כד, א), לכן גם ההפרשה היא, משלי' (ראה תריש ריש פרשתנו אות יא. ושי"ג). אבל ע"ד הפשט, מכיון שהכתוב מדגיש, תרומה — יפרישו לי מממונס, היז היפך ההדגשה, לי' — משלי' (כי לה הארץ ומלואה).

געטייטשט ווערן אז דאס מיינט, בית קדושה" — האט עס רש"י געדארפט מפרש זיין דארטן (אין פ' בשלח) אבער אדרבא — ניט נאר באוואַרנט עס ניט רש"י דארטן, נאר פון לשון רש"י דארט²² איז מוכח אז ער געמט עס אז אלס א דבר מובן ופשוט אז, מקדש" איז, בית המקדש²³.

אויך: אויב דער גאַנצער אויפטו פון רש"י איז, אז, מקדש" מיינט א, בית" (און ניט, אי זה דבר) מקדש שיהי" — האט רש"י געדארפט זאגן, בית המקדש": פארוואס איז רש"י משנה סיי פון לשון הכתוב על אתר, און סיי פונעם לשון הרגיל בכל מקום — און אַנשטאַט, מקדש" זאגט ער, קדושה"?

ועד"ז איז צע"ג פירוש המפרשים²⁴, אז רש"י קומט באוואַרענען: ווי פאסט צו אַנזאָגן, ועשו לי מקדש" — די קדושה עצמה (מקדש) ווערט דאך ניט אויפגעמאַכט דורך אידן (נאר עס קומט פון אויבערשטן)! איז רש"י מפרש אז דער ציווי איז צו מאַכן א, בית קדושה" —

וואַרום, כּנל, פון פרש"י (הנל) בפ' בשלח איז מוכח אז עס איז א מילתא דפשוטא אז, מקדש" איז דער, שם המקוצר²⁵ פון, בית המקדש" און ס'איז ניט נייטיק די באוואַרעניש אז, ועשו לי מקדש" מיינט דעם בית המקדש (און ניט

בסגנון אחר: דוקא דערפאר וואס רש"י לערנט אז, ויקחו לי תרומה" מיינט, לי — לשמ"י (אז דא איז שוין געווען די כוונה, לשמ"י) — איז מער מסתבר צו זאגן²⁶, אז מיט, ועשו לי מקדש" מיינט די תורה צו מדגיש זיין אן אַנדער אויפטו — אז די עש"י זאל זיין, משל"י, כּנל.

ג. עד"ז דארף מען האבן א ביאור אין סיום פירוש רש"י —, מקדש. . . בית קדושה": וואס באוואַרנט דא רש"י, פארוואס איז ער משנה ומחדש באם ווארט, מקדש"?

לויטן מזרחי" באוואַרנט רש"י, אז, מקדש" מיינט — ניט, אי זה דבר) מקדש שיהי", נאר —, ביח מקדוש", כּי שם מקדש בכל מקום²⁷ לא ימצא כּי אם על הבית המקדוש".

אבער לכאורה צע"ג אין דעם הסבר: דער ווארט, מקדש" שטייט שוין פריער (אין פ' בשלח²⁸) —, מקדש אדניי כּוננו ידיר". איז אויב ביי, מקדש" דארף אויס-

הפשטי), שכּי ציוד התורה שציל כּונה מפורשת לשמ"י גם בעת העש"י (ואפילו עשה, סתם, בלי כּונה, פסול) — מ"מ, ע"ד הפשט, מכּוון שאפשר לפרש שהוא דין חדש (שציל, משל"י), מסתבר יותר לפרש כּו מלפרש שציל עוד כּונה, לשמ"י, כּכּפּנים. (19) כאן. ועד"ז בדבק טוב. וראה גם בשפ"ח (הגדפס ב"אצור טירוש" עם הרא"ם כ"ר).

(20) לכאורה צע"ק שהרי מצינו כּמ"ס בקרא שם מקדש" לא, על הבית המקדש" — ראה (לדוגמא): פרש"י — קדושים כ, ג; בהעלותך, כא; קרח יח, א. וראה גם קרח שם, כט (הובא בס' זכרון כאן). ועד. (21) טז, יח.

(*) וכ"ש ע"ד ההלכה. ולהעיר גם ממגיד מישיריט סוף פרשתנו: ועשו לי מקדש. . . ויקחו לי תרומה. . . דבמילי קדישא איבעי למימר האי מלה לקדושה בכל עובדי דיעבד לימא הכי האי לשם קדושה.

(22) ד"ה מקדש.

(23) ואין לומר כּי שאני בפ' בשלח דשם מקדים, מכּוון לשכתך" (ראה פרש"י שם) — כּי גם כאן מפורש, ושכּנתי בתוכם", וכן מוכח מכללות תוכן הכּתובים שקאי על המשכן (ולא — על, אי זה מקדש שיהי").

(24) ס' זכרון, גוי"א ודברי דוד. וראה גם ס' הואיל משה (לכעהמ"ס מטה משה) ב"באר היטב".

(25) ראה ס' זכרון. וראה גם רא"ם ועוד.

דער אור החיים²⁹ ענטפערט, אָז וועט לי מקדש³⁰ איז אַ מ״ע כוללת כל הזמנים בין במדבר בין בכניסתו לארץ³⁰, און דערנאָך זאָגט אָז דער פסוק אויפן פּרט הנעשה במדבר . . . שיעשה משכן כסדר האמור³¹ (אין דער פרשה).

— רש״י איז אָבער שולל דעם פירוש: אויף די ווערטער (אין דעם פסוק שלאחזי²⁷), ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן גוי²⁸ איז רש״י מפרש: המקרא הזה מחובר למקרא שלמעלה הימנו וועט לי מקדש³¹ ככל אשר אני מראה אותך. ומזה מובן, אָז וועט לי מקדש . . . ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן³¹ איז איין — דער זעל בער ציווי.

נאָך מער: לויט דעם פרש״י, איז אין דעם ציווי בפירוש נײַט נכלל דער מקדש

די קדושה שבו; און אויך, כנײַל: לפי האט רש״י געדאַרפט זאָגן בית המקדש, און נײַט בית קדושה²⁶.

ד. דער ביאור בכל זה:

די שאלה עיקרית וואָס רש״י קומט פאַרענטפערן בפירושו איז — ווי פאַסט דאָ דער לשון וועט לי מקדש? דער נאָמען, מקדש באַצײט זיך דאָך צום בית המקדש שבירושלים, ובלשון הכתוב (הנײַל) בפ' בשלח — תביאמו גוי בהר נחלתך גוי (וממשיך דאָרט) מקדש אדני כוננו ידיך; דאָ אָבער רעדט מען דאָך וועגן עשיית המשכן שבמדבר, וואָס ווערט אָנגערופן בכתוב בשם משכן, און ווי עס שטייט גלייך אין דעם פסוק שלאחזי²⁷ — את תבנית המשכן — האָט אויך דאָ געדאַרפט שטיין וועט לי משכן²⁸?

(29) כאן.

(30) ומציין לרמב"ם ריש הל' בית הבחירה. וראה כס"מ שם. ובארוכה — לקו"ש ח"א ע' 116 הערה 3. חט"ז ע' 302 ואילך. חכ"א ע' 149 ואילך. ע' 264 ואילך.

(31) ומשמית התיבות, ושכנתי בתוכם. וי"ל, כי לרש"י — תיבות אלו הן רק כעין מאמר המוסגר, וההמשך לו. וועט לי מקדש הוא — ככל אשר אני מראה אותך גוי. ובוה מתרץ רש"י (בדא"ג) הקושיא הידועה דהוליל, בתוכו ולא בתוכם — כי לפרש"י התיבות, ושכנתי בתוכם (אינו ההמשך דוועט לי מקדש, כ"א) הן מאמר (המוסגר) לבני שנצטוו וועט לי גוי, שע"י קיום ציווי זה תשרה שכינה ביניהם.

[דאָס נפרש כפי המפרשים שהכוונה בבתוכם היא על בני, כי השראת השכינה במקדש (ועט לי מקדש ושכנתי בתוכם) היא) בשביל בני (או שע"י שוכן הקב"ה בדרך ממילא גם בבני) — אינו גלאטיק ע"ד הפשט, כי סו"ס מכיון שההשראה בפועל היא בהמקדש, הו"ל למימר, בתוכו ואח"כ להדגיש שזה שייך גם לבני. משא"כ להנ"ל, שושכנתי בתוכם הוא כעין מאמר המוסגר ואינו המשך לו. וועט לי מקדש. וק"ל.]

(26) אבל בגוי"א (וראה גם ס' הואיל משה) כאן, דרש"י בא להדגיש שהאדם עושה (לא) בית שנתקדש, (כ"א) רק בית . . . הראוי להיות קודש (וע"ד לי רש"י (ויגש מו, כח) בית תלמודי. וע"ד בכ"מ), ולכן לא כתב רש"י בית המקדש (שפי' בית מקודש).

(27) כה, ט.

(28) בגמ' עירובין (ב, סע"א ואילך) דמשכן נקרא מקדש. אבל (א) זה נלמד מכאן. (ב) זהו ע"ד ההלכה, אבל ע"פ פשוט, הרי כל מקום שכוונת הפסוק היא (רק) למשכן דמשה, נאמר משכן ולא מקדש. וראה רש"י חוקת יט, כ: אם נאמר מקדש למה נאמר משכן כו' (ולהעיר גם מפרש"י קדושים יט, ל) אין בנין ביהמ"ק דוחה שבת, אף שנשנה כבר בנוגע למשכן (פרש"י ויקהל לה, ב) — ראה מפרשי רש"י קדושים שם]. וראה גם נחלת יעקב על פרש"י כאן.

(*) אבל ראה במדבר (ג, לח) שומרים משמרת המקדש. ואולי י"ל דפירושו לשון קודש (ולא השם דבר מקדש), ע"ד מ"ש לפניו שם (פסוק כח, לב) שומרי משמרת הקודש.

וואָרט, קדושה, אַז, מקדש" דאָ איז ניט אַ שם דבר (מקוצר פון, בית המקדש). [און דאָס וואָס רש"י זאָגט, בית קדושה" — אַע"פּ אַז פון וואָרט, מקדש" גופא (לפירושו הפשוט) איז ניטאָ קיין רא"י אַז עס רעדט זיך וועגן אַ בית און ניט, אַי זע מקודש" — איז ווייל בפועל איז דער, דבר" של קדושה בנדוד — אַ בית. ווי פאַרשטאַנדיק פון המשך הציווי (ועשו לי מקדש..), ככל גוי חבנית המשכן" (וואָס לויט רש"י איז דאָס אַלץ איין המשך, כנ"ל), וואָס פון דעם ווייס מען אַז דער, דבר" של קדושה וועלכן מען דאַרף מאַכן — רעדט זיך דאָס וועגן אַ בית".]

ה. אַבער דאָס איז גאָך ניט מספיק. וואָרום דער פירוש הג"ל פאַרענטפערט גאָר אַז, מקדש" קען זיך באַציען צום משכן — עס בלייבט אַבער ניט מוסבר: פאַרוואָס זאָגט דאָ דער פסוק דעם לשון, מקדש", און נוצט ניט דעם לשון הרגיל בפרשיות אלו —, ועשו לי משכן"?

דערפאַר איז רש"י מקדים דעם פירוש אויף, ועשו לי — ועשו לשמי", אַז דער ציווי אין דעם פסוק איז ניט גאָר אויף דער עשי' בכלל, גאָר — אַז די עשי' מוז זיין מיט דער כוונה, לשמי"; און כדי צו מסביר זיין דעם דין פון, ועשו לי — ועשו לשמי", איז דער פסוק מדייק, ועשו לי מקדש".

לדורות. וואָרום דער ציווי דאָ איז צו מאַכן אַ, מקדש. . . ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן" — און דער בית המקדש איז ניט כתבנית המשכן (וואָס דערפאַר איז רש"י מדייק, אַז דער ציווי שבסיום הכתוב"י, וכן תעשו — לדורות", באַצט זיך דוקא (גאָר) צו די כלי המשכן (אַז זיי דאַרפן געמאַכט ווערן, כתבנית אלו"י³²), אַבער ניט צום משכן עצמו"י³³).

און כדי צו פאַרענטפערן די שאלה הג"ל — פאַרוואָס ווערט דאָ דער משכן אַנגערופן, מקדש"י — איז רש"י מפרש אַז, מקדש" אין דעם פסוק מיינט, בית קדושה": דער וואָרט, מקדש" איז דאָ ניט אַלס שם דבר (— מקוצר) פון, בית המקדש", גאָר אַלס אַפטייטש-וואָרט אַ שם התואר ותכונה פון אַ זאָך, אַ בית של קדושה (ניט, של חול"י) וואָס דאָס פאַסט אויפן משכן פונקט ווי אויפן מקדש,

מקדש" מיינט — אַ זאָך (בית) וואָס האָט אין זיך (אַדער — איז צוליב"י) קדושה, וואָס דערפאַר נוצט מען דעם וואָרט (אויך) אויפן משכן.

בסגנון אחר — דער חידוש פון רש"י איז (ניט אין וואָרט, בית", גאָר) אין

(32) ראה רמב"ן ומפרשי רש"י בנוגע למזבח שעשה שלמה.

(33) כ"ה פשטוח לשון רש"י, וכמ"ש בגוי"א שם אבל ראה רא"ם, דברי דוד ועוד שם.

(34) ראה גם רע"ב על פרש"י כאן (אלא שהוא מפרש זה, משום דמשכן אקרי מקדש כדמוכח בפי' פרה אדומה"י). נחלת יעקב כאן.

(35) ראה לקמן סעיף ה.

(36) ואין להקשות דהו"ל לרש"י לפרש, דברים המקודשים" (כפרש"י) בהעלותך וקרח שבהערה 20. ובפרש"י קרח שם: האהל והארון והשלחן וכלי הקדש) ויכלול בזה גם הכלים — כי ממש"נ (מקדש) ושכנתי בתוכם" מוכח דקאי על מקום השראת השכינה, שהוא בהבית. וצ"ע דהול"ל, אהל", שזהו החילוק בין המשכן ובהימק, וכמש"נ כמ"ס, אהל מועד".

(*) לכאורה כוונתו להפסוקים בפי' חוקת ניט, יג. ט"ו, וצ"ע שהרי זהו היפך פרש"י שם (הובא לעיל עמ' 28).

די הסברה אין דעם:

איידער מ'האט זיי גענוצט לבנין המשכון, איז זייער קדושה געווען מחמת דעם וואס זיי זיינען ממון הקדש; אבער דורך ווען לי מקדש ווערן זיי נתקדש (ניט נאר ווייל זיי באלאנגען צו הקדש, נאר) דערמיט וואס זיי גופא ווערן גענוצט און ווערן א טייל פון א בית קדושה.

און וויבאלד אז די עשי' איז גורם א נייע, העכערע קדושה' אין די דברים של תרומת המשכון, דעריבער דארף די עשי' זיין (מיט א כוונה נוספת), לשמ"י.

ועפ"ז יש לומר, אז ס'איז א נפק"מ (אויך) להלכה: ס'איז ניט גענוג אז די כוונה זאל זיין סתם, לשמ"י (פארן אוי-בערשטניס וועגן), נאר עס דארף זיין לשם (קדושת) המשכון, צוליב דער בית קדושה — די ספעציעלע הע-כערע קדושה וואס קומט צו דורך דעם ווען.

ו. ע"פ הנ"ל קען מען מבאר זיין נאך אז ענין אין פירוש רש"י:

אין דעם ווארט, תרומה זיינען פאראן צוויי פירושים: (א) פירוש התרגום — אפרשותא, (ב) מלשון הרמה והגבהה.

רש"י בפירושו על התורה איז מפרש (כפירוש התרגום) — תרומה, הפרשה. וע"פ הנ"ל יש לבאר הטעם בזה —

אין דעם פירוש, ווען לי — ווען לשמ"י איז, כאמור לעיל (סוף סעיף ב), ניט גלאטטיק: וויבאלד אז די תרומה איז שוין געווארן ממון הקדש (— די הפרשה לפני זה איז געווען, לשמ"י) — פארוואס זאל מען ביי דער עשיית המשכון דארפן האבן נאך א מאל א כוונה, לשמ"י?

אויף דעם זאגט דער פסוק, ווען לי מקדש, וואס מיינט (כפירוש רש"י) — ווען לשמ"י בית קדושה: דאס וואס ביי ווען דארף זיין א כוונה מיוחדת, לשמ"י מיינט עס א כוונה נוספת, בית קדושה — ניט נאר, בית של קדושה — א בית אין וועלכן ס'געפינט זיך (נאך) א זאך, קדושה, נאר אז דער בית גופא איז קדושה (בחולם) — ס'איז א הייליקער בית

[ס'איז קיין קשיא ניט וואס רש"י זאגט קדושה — לי נקבה, ווארום מען גע-פינט אז בית איז אויך משמש בלשון נקבה].

דערפון איז מובן, אז עשיית המשכון טוט אויף א שינוי עיקרי אין די דברים מיט וועלכע מ'האט געמאכט דעם משכון — זיי זיינען נתקדש געווארן, גע-ווארן א טייל פון דער בית קדושה:

(37) וראה רא"ם כאן, בית מקודש.

(38) ראה ראב"ע (ומפרשי) ישלח לב, ט (וראה גם רש"י שם). — ומה שרש"י מדייק לכתוב דוקא לשון נקבה — כי אם הי' כותב כאן לשון זכר (בית קדוש) הי' ממש השם בית המקדש, ולכן שינה לל נקבה להדגיש שהכוונה בחיבת, מקדש' כאן היא לא להשם (המקוצר) ד. בית המקדש, וכנ"ל סעיף ד.

(39) ובפרט אחרי המשיחה דאז נעשו קדוש קדשים (תשא ל, כט). ואף שבפרש"י שם דקאי על כלי שרת, הרי בכתוב שם לפני' (פסוק כו) מפורש אהל מועד. (ואכ"מ).

(40) משא"כ בהקחו לי תרומה שמספיקה הכוונה כללית, לשמ"י — ראה לקריש חט"ז (ע' 288) בשיטת רש"י דבבדק' הבית אפשר לשנות מבדק היכל לבדק מזבח.

(41) וראה בארוכה לקריש חכ"א (ס"ע 254 ואילך) השקו"ט בנוגע כוונת, לשמ"י בכלי המשכון — אם צ"ל לשם קדושת כלי פרטי זה או לשם קדושת המשכון. ע"ש.

(42) ראה לבוש האורה ריש פרשתנו. ועוד.

העכערער קדושה, וועלכע איז העכער פון זייער פריערדיקן מצב.

ז. די הוראה דערפון, בתוכם — בתוך ובעבודת כל אחד ואחד:

יעדער איינער דארף מאכן פון זיין אייגענעם בית — א, משכן ומקדש לו יתברך. ווי דער לשון הפסוק, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וארזל" בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, לפי שכאויא מישראל צריך לעשות בחי' משכן בנפשו כר"י.

זינען אין דעם פאראן צוויי שלבים ועבודות — ויקחו לי תרומה (הפרשה) און דערנאך, ועשו לי מקדש (הרמה):

צום אלעם ערשטן קומט די עבודה פון הפרשה, א איד דארף אפשיידן זיין בית פון די הייזער ארום אים, און זיין בית זאל זיין קענטיק און ער איז אגדערש. מען טוט טאקע אין אים דברים גשמיים ווי אין אגדערע בתים — אבער ביי אים אין שטוב ווערן זיי געטאן מיט און אגדער ציל און כוונה — כל מעשיך יהיו לשם שמים"י.

די מעשים זינען (נאך אלץ), מעשיך, עניני חול, נאר זיי ווערן געטאן, לשם שמים"י וואס דערמיט זינען זיי מופרש ומובדל פון די דברי חול פון אגדערע:

בהקדם החילוק צווישן הפרשה און הרמה:

הפרשה מיינט און די זאך איז (בלויז) אפגעשיידט געווארן פון אגדערע זאכן, ד.ה. במהותה איז זי פארבליבן אין דעם זעלבן גדר ווי די אגדערע זאכן, דער חילוק צווישן זיי איז (נאר) און ענין פון שינוי מקום (רשות):

בשעת מ'זאגט אבער הרמה ווייזט עס אויף א שינוי מהות — די זאך איז אויפגעוויבן געווארן, זי איז אין א העכערן ארט ומדריגה, אזוי און זי האט ניט קיין שייכות מיט דעם ארט ומעלה פון די זאכן צווישן וועלכע זי איז פריער געווען.

און לויט רש"י, איז דאס דער תוכן החילוק צווישן די צוויי פסוקים, ויקחו לי תרומה און, ועשו לי מקדש:

דער ענין פון, ויקחו לי תרומה — דער געבן ממנום פאר תרומת המשכן — איז בלויז בגדר הפרשה"י. ווייל אע"פ און דאס איז געווארן ממון הקדש, איז אבער דער יסוד וגדר הקדושה מצד דעם שינוי רשות (וואס ס'איז אריבער מרשות הדייט לרשות קודש), און דער פאר איז די קדושה בלויז ע"ד און ענין של הפרשה — ס'איז (נאר) אפגעשיידט געווארן פון אגדערע זאכן:

משא"כ דורך, ועשו לי מקדש — דאס וואס מען נעמט די נדבות המשכן און מען מאכט זיי פאר א טייל פון דעם מקדש, דאס טוט אין זיי אויף א הרמה — זיי ווערן אויפגעוויבן אין א

45) כ"ה לשון אדה"ו בלק"ת שנהערה הבאה. ולע"ע מצאתיו בשליה (פרשתנו שנה, ב. שכו, ב. ועוד. ולפניו — ב"ח שער האהבה פי"ז) — וג"ו נכלל בל' רז"ל, ובפרט שדברי השליה הובאו בכמה מקומות לפ"ד (והמג"א מתחיל חבורו לשו"ע א"ח בדברי השליה) ועפ"מ אדה"ו (ה"ל ת"ת פ"ב ס"א) דברי בתוקף דדבר משנה. וראה לעיל ע' 83 הערה 49.

46) ל' אדה"ו בלק"ת נשא כ, סעי"ב. ועד"ו בכ"מ.

47) אבות פ"ב מ"ב.

43) ראה ה"ל יסוה"ת פ"ב ה"ז. מו"נ בפי מקום (ח"א פ"ח). ס' החקירה להצ"ע ע"ד, סעי"ב ואילך.

44) ראה לקוטי חס"ו ע' 290 באר"א.

און דורך דעם וואָס יעדער איד מאַכט זיין בית אַ מקדש לו יתברך, איז דאָס די הכנה קרובה צום בנין בית המקדש (השלישי), דעם „מקדש אדניי כוננו ידך“⁴⁸, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ תרומה חשד"ח)

לקו"ש חכ"ו

דער תכלית איז אַבער אַז עס זאָל ווערן אַ הרמה — „ועשו לי מקדש“: די שטוב דאַרף אויפגעהויבן ווערן, דורך דעם וואָס מען פאַרוואַנדלט זי אין אַ מקדש — ס'איז ניטאָ קיין עניני חול אין דעם בית, נאָר ער איז בית קדושה, אַ מקדש לו ית'. דורך דעם וואָס דער בית וכל אשר בו ווערן דורכגענומען מיט „גר מצוה ותורה אורי“⁴⁹, פילט זיך ניט קיין „חול“ אין דעם בית; בכלל און יעדער פרט פון דעם בית איז ענינו⁵⁰ — די מצות וואָס ווערן דורך אים געטאָן.

(48) משלי ו, כג.

(49) ראה עדין לקו"ש (חי"ז ע' 174 ואילך)

כביאור מרזיל (שבת קיח, ב). „לא קריתי לאשתי כר ולשורי כר“.

(50) כפרשיי (ממכילתא עה"פ בשלח טו, יז). רשיי ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

סז.

בדורנו זה — דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה — לאחרי וואָס מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין קבלת פני משיח צדקנו בפועל — איז זיכער אַז דער אויבערשטער בענטשט יעדער איד מיט עשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, ביז באופן (ווי ס'איז געווען „כימי צאתך מארץ מצרים“ אַזוי איז אויך איצטער „אראנו נפלאות“!) — אַז „אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים“..

בכדי . . . צו אויסנוצן די עשירות („זהב וכסף ונחושת וגו'“) אויף מאַכן פון דער אייגענער שטוב אַ משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל — אויך דורך געבן צדקה אויף אויפבויען אַ בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, „מקדש מעט“³.

ועוד והוא העיקר — בענין שהזמן גרמא — אויפבויען דעם בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים אין דעם פסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, כולל דעם פירוש „בתוך כל א' וא'“ — איז דאָך אין מקרא יוצא מידי פשוטו, לכל לראש איז דער פירוש בזה בנוגע להלכה למעשה — אַז אידן האָבן דעם חיוב צו אויפבויען דעם בית המקדש. ובנוגע אלינו מיינט עס — צו אויפבויען דעם בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ אַז דאָס וועט אויפגעבויט

(1) מיכה ז, טו.

(2) בכורות ה, ב. וכו"ה בתנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, יג (וראה לקו"ש

חט"ז ע' 253 הערה 20).

(3) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(4) שבת סג, א. וש"נ.

(5) הל' מלכים רפ"א ובסופו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך. וש"נ.

ווערן דורך משיח צדקנו, „ובנה מקדש במקומו“, וע"פ דברי הרמב"ם, „הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר“, איז מובן אַז אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צום בית שלישי, אַז יעדער איד וועט זיך אין דעם משתתף זיין ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – אויך טף (ווי ס'איז געווען בנדבת המשכן).

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה תשנ"ב)

6) ל' הרמב"ם שם ספ"א.

7) הל' ביהב"ח פ"א הי"ב.

בדורנו זה – הזיור האחרון בגלות ודור הראשון של גאולה – לאחר שסיימו הכל, וצריך להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כל יהודי בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד באופן (כשם שהי' בימי צאתך מארץ מצרים" כך גם עתה "אראנו נפלאות") ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים"...

בכדי...לנצל את העשירות (״זהב כסף ונחשת וגו״) בשביל לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט".

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שעל בניי מוטל החיוב לבנות את בית המקדש.

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ שיבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷ "הכל חייבים לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכל יהודי ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – גם טף (כפי שהי' בנדבת המשכן).

לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר מה"מ

לזכות

שלום בן פריידא שיחי'

ליום הולדתו – ז' אדר
לרפוי"ש וקרובה ולאוי"ש"ט ובריאות
ולשנת ברכה והצלחה
ולזכות ב"ב שיחיו

שתעמוד להם בכל המצטרך